

Pregón 2008

Yolanda Castaño

Autoridades, veciños e veciñas de Meiro, de Bueu, do Morrazo enteiro, amigos e amigas do Millo Corvo.

É para min unha honra pero tamén un gusto estar hoxe aquí, e que se me dea o agasallo de poñer voz a un intenso amor pola terra, polas raíces e pola recuperación dos saberes devanceiros. Eu que unha vez houben coñecer e gozar tamén dunha outra celebración –nas terras non irmás da lonxana Pakruojis, en Lituania- do Encontro Degustación do corvo, así –sen “millo”- a secas, hoxe teño a sorte de poder reverenciar, no diminuto volume dun pequeno –case en aparencia insignificante- gran de millo, a un medioambiente, unha gastronomía, a toda unha etnografía e toda unha cultura de noso.

Porque cada vez que facemos algo por recuperar este gran de millo, facemos tamén un exercicio de memoria. De memoria histórica, de memoria da terra, unha que hoxe moitos queren desmemoriada. Cada vez que facemos algo por el, alimentamos, damos vida ao noso ecosistema, un que hoxe moitos queren anoréxico; reconquistamos, restablecemos os tesouros etnográficos do noso pobo, un que hoxe moitos queren empobrecido, colonizado por xeitos alleos, por esquemas nos que apenas nos recoñecemos pero que integramos sen conciencia (ianqui, fast-food, ‘jlamur’, globalización); e salvamos unha cultura de saberes tan antigos coma o noso mundo, ese, que hoxe moitos queren embrutecido, acalado pola superficie das urxencias do inmediato, pola inconsistente modernidade –moitas veces- das tecnoloxías, a auto-dictadura do consumo ou o círculo autófago das filosofías de todo a cen.

Existen especies animais en perigo de extinción –sabémolo todos e todas- pero existen tamén tradicións en perigo de extinción, existen sabedorías en perigo

de extinción, existen técnicas, historias e maneiras, existen ledicias en perigo de extinción e dende logo existen tamén variedades de cultivo en perigo de extinción. Cada vez que pronunciamos o nome do Millo Corvo, dámoslle vida e alonxámolo máis dese perigo.

As palabras –deixádeme celebrar que estea eu tamén hoxe aquí, nunha sucesión que os amigos de “Meiro Corvo” quixeron que fose así: unha ringleira de escritores e traballadores da cultura e das palabras que cada ano veñen por aquí- as palabras, digo –hoxe as miñas, mañá as de outro- serven para poñer no vento as ideas que máis abrazamos, facelas viaxeiras e levalas a outros, serven para mover as conciencias, para loitar sen armas, contra a ignorancia ou a desmemoria. As nosas palabras elevarán o berro do millo corvo a todo aquel que queira escoitarnos, tomará voz nestas nosas, permanecerá vivo nas nosas falas.

Porque el, este meniño gran de millo preto é moito máis do que é, tan pequeno e todo un símbolo: para empezar, un signo identitario de Meiro, de Bueu e do Morrazo. Agora que tanto se fala de identidades e de pobos, de identificadores culturais, de rasgos, ¿cómo ides deixar morrer vós a unha das vosas maiores riquezas, un dos vosos puntos fortes, unha das vosas bazas? ¿Ónde mellor ca aquí se deu e se

da este millo “extra-ordinario”, ónde poderías atopalo mellor, qué lugar do mundo debería levar a denominación de orixe desta alfaia? Aquí, en Meiro, foi aquí, onde se comezou a dar aló polo século dezasete, e todo o resto de lugares do mundo que sementemos con este gran de millo non han ser senón reflexo do seu leito nai en Meiro.

Ti que viñeches dunha terra que dicían ruín, sempre á sombra do branco, apartheid campesiño, racismo ata no agrícola, cóntalles a historia de quen tanto medrou dende saír do agro, dos destinos ilustres para berces cativos, dos que deron unha lección aos que o miraban por enriba do ombreiro. Cóntalles que non por saír de leiros pobres se pode chegar máis alto. O teu suposto castigo: a túa arma poderosa; a túa cara tiznada: o mellor dos teus rasgos.

Pequeno pero forte, a ti utilizábante pola túa resistencia, nunca foches tan valorado por ti mesmo, utilitarismo mesquiño que se acabou xa, cos nosos cantos. Hoxe amámoste por ti, o teu negror nos ilumina. Catro séculos pasaron e hoxe fachendosos. E en torno a ti, ao teu nome, atopamos o eixo vertebrador dun xeito de recuperármonos tamén a nós mesmos, de querernos un pouquiño máis aínda que sexamos negros coma ti, ou quizáis precisamente porque somos negros coma ti. BUEU antixenófoba!

E fómoste reconstruíndo fase a fase, paso a paso, dende a preparación do teu leito ata o ciclo completo:

facerche a cama foi só polo teu ben, camas tan anchas que collería máis dun casal, tan amplas que darían para máis dun matrimonio, camas tan moles e inmensas que ata levarían o nome de Casalgordo. Criarte foi lecer de maio, en que a estercadura foi para ti proveito e a sementeira maná para a túa boca, axudados do caloríño animal e da fenda fonda do tradicional apeiro. Quitámoste as malas herbas coma quen cura un mal a un fillo amado, coma quen lava a súa pel, coma quen sanda. Regarte no verán, aloumiñarte e darche fresco, limparte os carreiros, mirar por ti, arranxarte, poñerte ben, facer que medres rufo e san e enteiro. Ven outubro despóis e con el a colleita, a corta primeiro con que ti nos agasallas, e a paisaxe que nos deixas descansando nos palleiros. E logo o tempo da esfolla, tras do que te contemplamos radiante e preto, acibeche en borboriños que gardamos por outro inverno nesa outra casa túa na que te agachamos do medo. Ata que veñen os marzos e sacámoste do hórreo cedo e ofrecémosche todas as caricias ao acariñar os teus grans cos nosos dedos, e levamos eses grans ás muiñadas, e da túa fariña facemos o noso imperio.

Se alguén dixo que a Terra enteira pode coller nun gran de arroz, qué non diremos nós deste gran de millo cor da terra.

Contigo aprendemos do espazo, aprendemos agricultura, aprendemos técnica, aprendemos nomes fermosos da natureza, aprendemos arte culinaria,

